

Нові дифузні процеси кримінального та молодіжного жаргону в мові інтернет-видання «Українська правда» //Психолінгвістика : [зб. наук. праць ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”].– Переяслав-Хмельницький : ФОП Лукашевич О. М. , 2013. – Вип. 14. – С. 248– 261.(0,6 друк. арк.)

УДК 811.161.2’373

Марина Навальна

**НОВІ ДИФУЗНІ ПРОЦЕСИ КРИМІНАЛЬНОГО ТА
МОЛОДІЖНОГО ЖАРГОНУ В МОВІ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ
“УКРАЇНСЬКА ПРАВДА”**

Марина Навальна

(Переяслав-Хмельницький, Україна)

У статті схарактеризовано найуживаніші жаргонні лексеми із заголовків інтернет-видання “Українська правда”, виявлено нові жаргонні одиниці, простежено розширення сфери функціонування кримінальних жаргонізмів у медійних матеріалах суспільно-політичної тематики.

Ключові слова: літературний стандарт, жаргонізми, стилістична роль, сфера використання, емоційно-експресивне забарвлення.

В статье охарактеризованы наиболее употребляемые жаргонные лексемы из заголовков интернет-издание “Украинская правда”, выявлены новые жаргонные единицы, прослежено расширение сферы функционирования

криминальных жаргонизмов в медийных материалах общественно-политической тематики.

Ключевые слова: литературный стандарт, жаргонизмы, стилистическая роль, сфера использования, эмоционально-экспрессивную окраску.

In the article characterized most common slang tokens from titles of Internet edition “Ukrainska pravda”, found new slang units, traced the expansion of the functioning sphere of criminal jargons in the media of socio-political issues.

Keywords: literary standard, slang, stylistic role, scope of use, emotional and expressive color.

Постановка проблеми. Для мови українських засобів масової інформації початку ХХІ ст. характерне вживання жаргонної лексики, яку фахівці вважають одним із найдискусійніших явищ мовленнєвої культури. Складно знайти інший лінгвістичний феномен, з приводу якого так би протилежно розходилися думки дослідників щодо внутрішньомовного ракурсу співвіднесення жаргонної лексики з літературним стандартом, розмовною мовою, територіальними діалектами, міським субетнолектом та ін. [2, с. 224; 9, с. 3]. У цей період жаргонізми активно функціонують у мові українських інтернет-видань. С. Г. Чемеркін зауважує, що “сучасні електронні видання послуговуються лексико-стилістичними одиницями з виразною стилістичною маркованістю розмовного стилю. Часто автори публікацій використовують некодифіковані мовні засоби – нерідко на сторінках електронної преси з’являються інвективи” [11, с. 37]. Дехто з дослідників мови електронних видань називає спілкування в Інтернеті, виразником якої є розмовний стиль, своєрідним полігоном для випробування словоформ [8, с. 34], що визначає **актуальність дослідження**.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські мовознавці відзначають тенденцію до використання жаргонізмів не тільки в молодіжній та кримінальній, а й суспільно-політичній тематиці медійних публікацій [2; 8; 9]. Раніше визначали “фамільярно-розмовний мовленнєвий тип” [9, с. 5] окремих мас-медіа, то зараз ми фіксуємо активне входження жаргонних одиниць саме до заголовків, зокрема й інтернетного видання “Українська правда”.

У пропонованій розвідці ставимо за **мету** проаналізувати використання найпоширеніших жаргонізмів у заголовках газети “Українська правда” (www.pravda.com.ua) на початку XXI ст., установити значення цих лексичних одиниць, зафіксувати нові функціонально-стилістичні вияви жаргонних одиниць.

Виклад основного матеріалу. Особливо насиченими жаргонною лексикою були заголовки інтернетного в період виборів до рад різних рівнів. Уживали, як відомі, так і нові жаргонізми на позначення негативних явищ та процесів. Зокрема, кримінальний жаргонізм *заказуха* “убивство на замовлення” автори використовують зі значенням “стаття, телепередача чи фільм на чиєсь замовлення” [7, с. 144], напр.: “*Телеканали побили рекорди “замазухи”*. Лідер – *Перший національний*” (УП, 15.08.2012); “*Заказуха*” від *Партії регіонів*” (УП, 19.07.2011); “*Янукович відхрестився від “руки Кремля”: Це все заказуха*” (УП, 14.01.2010).

З’явилася нова форма жаргонізму *заказуха* – *заказушка* “дешева заказуха”. Обидва жаргонізми є кальками з російської мови, бо утворені за словотвірною моделлю цієї мови, пор.: “*У Тимошенко назвали “заказушкою” звинувачення СБУ*” (УП, 12.09.2009).

Із темою негативних і замовних матеріалів у мові засобів масової інформації пов’язане вживання жаргонізму *чорнуха*. Словники жаргонізмів фіксують цю лексему зі значенням “те, що пов’язане із смертю, стражданням, злочинами; засмучує своїм змістом” [7, с. 366]. У заголовках аналізованого

інтернет-видання лексему *чорнуха* подають зазвичай зі значенням “замовна негативна інформація в засобах масової інформації стосовно політичних опонентів”, напр.: “Замовниця **“чорнухи”** проти опозиції витратила на неї в 28 разів більше, ніж заробила” (УП, 26.10.2012); “У “Регіонах” кажуть, що зменшать покарання за **“чорнуху”**...” (УП, 19.09.2012).

Дедалі ширше використовують у заголовках “Української правди” новий жаргонізм *джинса* “замовні матеріали в засобах масової інформації”, напр.: “Експерт: у ЗМІ стає більше **“джинси”** і виборцю це допомагає” (УП, 5.10.2012); **“Джинса”** є у третині матеріалів регіональних ЗМІ” (УП, 28.05.2012); “Журналісти обіцяють бойкотувати і викривати **“джинсу”** політиків” (УП, 20.03.2012); “Журналісти ТСН навели факти “цензури та **джинси”**” (УП, 7.05.2010).

Жаргонізм *джинса* зазвичай уживають:

1) у радіопрограмах, телеканалах та виданнях, де розміщують замовні матеріали, напр.: “ICTV та “Україна” – лідери за розміщенням **“джинси”**” (УП, 11.09.2012); “Найбільше **“джинси”** за жовтень знайшли на Першому” (УП, 13.11.2012); “Канали продовжують замовчувати деякі теми і випускати **“джинсу”**” (УП, 14.06.2011);

2) у матеріалах про політичні партії, блоки та їхніх лідерів, які замовляють потрібну та вигідну їм інформацію, напр.: “Комуністи України: **“Джинса** и партия едины” (заг.). Захисники пролетаріату задніх не пасуть. За кількістю **джинси** за останній місяць КПУ вже обійшла провладні партії...” (УП, 26.07.2012); “Тигірко і КПУ виходять у лідери **“джинси”**”(УП, 11.07.2012); **“Джинса** – “Королівська”. Ціна – народна” (УП, 15.02.2011); “Король **“джинси”** Віктор Медведчук” (УП, 21.12.2011).

Від жаргонізму *джинса* утворено нове дієслово *джинсувати* “розміщувати замовні матеріали в засобах масової інформації”, напр.: “За які гроші **“джинсує”** уряд України” (УП, 16.07.2012).

Функціонування жаргонізмів *заказуха, чорнуха, джинса* в заголовках інтернетного видання передусім сигналізує про використання адміністративного ресурсу з боку влади в період виборчих процесів щодо державних та комунальних засобів масової інформації, водночас вільне вживання жаргонної лексики в заголовках електронного видання засвідчує відсутність у ньому цензури, стверджує демократичні засади та свободу у висловленнях авторів “Української правди”.

Найвиразнішу групу жаргонних одиниць за емоційно-експресивним насиченням у заголовках суспільно-політичної тематики становлять лексеми, які позначають предмети, дії та стани, що характеризують конкретних політиків, державних і громадських діячів, їхніх родичів та членів родини. Вони виражені здебільшого іменниками та дієсловами. Такі мовні одиниці, які раніше вживали переважно в усно-розмовному мовленні, у заголовках інтернет-видання постають як дієвий засіб негативної оцінки діяльності представників влади, політичних лідерів тощо.

Молодіжний жаргонізм *мажор*, який раніше вживали переважно в середовищі студентів зі значеннями: “1. Матеріально забезпечена молода людина, яка вдає із себе представника еліти й підкреслює свою вищість над іншими. 2. Підліток, син заможних батьків. 3. Несумлінний студент, який пропускає заняття, не виконує завдань і под.” [7, с. 208], останнім часом набув великого поширення серед споживачів інформації, що дає підстави вважати його сленгізмом. Напр.: “У Запоріжжі знову судять дніпропетровського **“мажора”** (УП, 16.02.2012); **“Мажор** Рудь таки відсидить за потрійне вбивство” (УП, 27.09.2012); **“Мажор**, що перевернув *“Швидку допомогу”*, вимагає мільйон від матері загиблої” (УП, 12.04.2012).

Лексема *мажор* у заголовках “Української правди” позначає зазвичай дітей чи інших молодих родичів політичних, партійних, державних діячів, які стали винуватцями чи учасниками дорожньо-транспортних пригод, злочинів

тощо. Напр.: *“В Одесі п’яний **мажор** на джипі в’їхав у натовп продавців”* (УП, 11.03.2012); *“Право **“мажора”**(заг.). Минулого місяця міліція затримала небожа Ганни Герман – Олега Бокала – за побиття власної дружини”* (УП, 22.08.2012); *“**Мажор** напав на комунальника через пісок”* (УП, 26.01.2012).

Нерідко цей сленгізм стає частиною складних слів, напр.: *“Миколаївський **мажор-насильник** був активістом “Регіонів”* (УП, 19.03.2012); *“В Ужгороді **чиновник-мажор** влаштував стрілянину”* (УП, 17.01.2012). У читачів він асоціюється передусім з негативною інформацією, трагічними наслідками від поведінки молодих людей.

У українській літературній мові лексема *тушка* відома як “зменш. до туша; тіло убитої тварини, дичини і т. ін. невеликого розміру” [3, с. 331]. У заголовках “Української правди” лексемі *тушка* використовують як новий жаргонізм – “депутат Верховної Ради України, який з особистої матеріальної чи іншої зацікавленості у важливих питаннях голосує на боці фракцій, до яких не входить і до яких їх виборці не обирали”, напр.: *“До “регіонів” приєдналася ще одна **“тушка”*** (УП, 18.09.2012); *“У Раді стало більше на дві **“тушки”*** (УП, 3.07.2012); *“Батько “найцирішого вболівальника України” – **“тушка”***(УП, 13.06.2012); *“Томенко: Тиск на мажоритарників опозиції – не виправдання для **“тушок”*** (УП, 21.11.2012); *“Регіонам” не вистачає трьох **“тушок”** до більшості?”* (УП, 20.11.2012); *“У Партії регіонів націлилися на 70 % і сподіваються на **“тушок”*** (УП, 24.10.2012).

Називання депутатів *тушками* в заголовках “Української правди” засвідчує їх непостійність, безвідповідальність перед виборцями, зухвалість, зрадництво, втрату морально-етичних засад, пор.: *“Чечетов хвалиться, що “регіони” переманили 40 **“тушок”***(УП, 26.11.2012); *“Азаров відправив БЮТівські **тушки** на округи”* (УП, 31.07.2012); *“Томенко вірить у “морально-політичний” запобіжник для **“тушок”***(УП, 5.08.2012).

Депутатів, яких називають *тушками*, у заголовках інтернет-видання автори характеризують здебільшого негативно і щодо депутатської діяльності, і щодо особистих рис, у такий спосіб виражають зневажливе ставлення до них, пор.: *“Другу Рибаків у Раді кричали **“тушка”**, а він показав непристойний жест”* (УП, 21.02.2012); *“До середини **“регіони”** дозбирають **“тушок”**, яких нестаче”* (УП, 26.11.2012).

Від жаргонізму *тушка* утворено інші нові складні та okazіональні одиниці, напр.: *тушка-кандидат, тушкодень* та ін., пор.: *“**Тушка-кандидат** від **“Регіонів”** відхрещується від **“Бентлі”**”* (УП, 27.08.2012); *“Бюджет ухвалюють в останній **тушкодень**”* (УП, 4.12.2012).

Різні процеси в суспільстві автори “Української правди” передають за допомогою дієслів-жаргонізмів кримінальної тематики. Такі лексеми негативно характеризують дії та стани в українському соціумі. “Вітчизняні журналісти, – зазначає О. Довженко, – оперують тюремним лексиконом із такою легкістю, наче самі щойно вийшли з-за ґрат” [1]. Їх використовують здебільшого з певною стилістичною настановою. Проникнення жаргонізмів у заголовки зумовлене насамперед потребою характеризувати середовище певних соціальних груп, а також вживати їх як засіб емоційного висловлення в іншій тематиці. Останнім часом їх нерідко використовують для опису політичних та суспільних процесів, поведінки відомих осіб. Аналізоване інтернетне видання надто насичене такою жаргонною дієслівною лексикою. Зокрема, кримінальний жаргонізм *відмазати* “виправдати когось, зняти звинувачення з когось; підтримати когось, виручити, часто за допомогою грошей” [7, с. 86] зазвичай подають у заголовках публікацій на кримінальну тематику стосовно відомих осіб, напр.: *“Апеляційний суд теж **“відмазав”** Кучму від убивства”* (УП, 20.01.2012); *“Адвокати Кучми хочуть **“відмазати”** клієнта, бо немає Мельниченка”* (УП, 17.11.2011); *“Міліція **відмазала** депутата Тимошенко від*

ДТП?” (УП, 26.07.2010); “Суд **“відмазав”** Лазаренка від вбивства у Дніпропетровську” (УП, 26.05.2010).

Нерідко цей жаргонізм уживають у заголовках публікацій із суспільно-політичного життя зі значенням “підтримувати, захищати когось”, пор.: “Герман **“відмазала”** Януковича віршем Чехова” (УП, 19.08.20011); “Ющенко в рекламному інтерв’ю в газеті Ахметова **“відмазав”** владу” (заг.). *Екс-президент Віктор Ющенко вважає, що влада проведе “відносно чесні вибори”* (УП, 29.08.2012).

Кримінальний жаргонізм *мочити* має два зафіксованих значення: “1. Бити, ударяти з великою силою. 2. Убивати” [7, с. 222]. Його вживають в “Українській правді” у заголовках публікацій на теми політичного життя з незафіксованим значенням “гостро критикувати”, напр.: “*Агітатори “регіонів” вчили школярів **“мочити”** Тимошенко і К*” (УП, 25.09.2012); “*Янукович і його оточення” нас почали **мочити***” (УП, 28.09.2010).

У заголовки виносять жаргонізми, які використовують не тільки представники злочинських чи кримінальних середовищ, а й працівники правоохоронних органів. Такі лексеми є експресивними, здебільшого лаконічними, мають нейтральні відповідники і побутують в усному мовленні.

До лексики журналістів увійшло кримінальне дієслово *шити*, що має двоє значень – “убивати” та “необґрунтовано звинувачувати когось у чомусь” [7, с. 375] та словосполука *шити справу*. Зазвичай його подають у другому значенні. Напр.: “*Прокуратура не захотіла **шити справу** за невиплату зарплат*” (УП, 5.01.2011); “*Зернотрейдерам почали **“шити справи”***” (УП, 13.08.2010).

Простежуємо тенденцію до використання кримінального жаргонізму *шити* не тільки щодо дій правоохоронних органів, а й щодо дій представників влади, політиків, громадян тощо. Напр.: 1) щодо акцій та пікетів: “*Депутати **шиють справу** за лазерне шоу на підтримку Тимошенко*” (УП, 20.01.2012); “*За*

штурм обладміністрації з вилами **“шиють”** 5 років” (УП, 7.12.2011); “У Слов’янську **“тризубівцю”** **“шиють”** організацію вибуху” (УП, 30.09.2011); 2) виборчих процесів та результатів виборів: “Харківським бюлетеням вирішили не **шити справу**” (УП, 5.01.2010); 3) кримінальних процесів проти чиновників: “Вінницькому чиновнику **“шиють” справу** на сотні тисяч” (УП, 23.05.2011); “Кримському экс-спікеру **“шиють”** ще одну справу” (УП, 28.01.2012).

Уживання в текстах ЗМІ жаргонної лексики є одним з найефективніших засобів вираження експресивної оцінки, яка, проте, нерідко буває виявом мовної агресії, адже жаргонізми в публіцистичних текстах постають як дієвий засіб негативної оцінки діяльності представників влади, політичних лідерів [9, с. 5–6]. Кримінальний жаргонізм *пришити* “убити когось” [7, с. 278] вживають у заголовках зі значенням “необґрунтовано намагатися звинувати когось у чомусь”, напр.: “Водіям хочуть **“пришити”** справи за спробу відкупитися від ДАІ” (УП, 29.01.2011).

Новими виявами є поширення жаргонізму *пришити* в контексті з виразним політичним спрямуванням, пор.: “Генпрокуратура ще раз спробує **пришити** Тимошенко до Лазаренко” (УП, 21.07.2011); “Одеський чиновник **“пришив”** сліпим артистам зі Львова ярлик **“бандерівців”**” (УП, 9.06.2011).

Розширюють сферу свого вживання і жаргонізми-дієслова, які характеризують шахрайську, брехливу поведінку когось, що є вигідною для одних і не вигідною для інших. Ними називають поняття поза межами конкретного соціального середовища. Молодіжно-кримінальний жаргонізм *косити* “1. Ухилятися від чого-небудь (як правило, від служби в армії). 2. Прогулювати уроки. 3. Наслідувати когось, намагатись бути схожим на когось. 4. Удавати з себе хворого; симулювати хворобу. 5. Спекулювати” [7, с. 186] та *відкосити* “хилитися від чогось” [7, с. 86] у заголовках інтернет-видання подають не тільки у фіксованому значенні, але й у значенні “захворіти”,

пор.: “Тюремники вважають, що Луценко **“косив”** від суду” (УП, 20.01.2012); “Грип почне **“косити”** українців у листопаді” (УП, 26.09.2012).

У сучасній публіцистиці лексему *дерибан* “поділ награвованого” [7, с. 120] уживають і щодо поділу посад, і щодо розподілу бізнесового та політичного впливів у різних владних структурах. Напр.: “Азаров дозволив **“дерибан”** портів” (УП, 20.11.2012); “Мисливське господарство Януковича готують до **“дерибану”**” (УП, 18.05.2012); “Земельний **дерибан**. Погляд зсередини” (УП, 20.12.2011); “Яценюк побачив під маскою Євро-2012 **дерибан**” (УП, 15.10.2011).

Жаргонізм *дерибанити* “1. Ділити награвоване. 2. Грабувати. 3. Збирати врожай маку” [7, с. 120] останнім часом активно використовують у публікаціях політичного характеру зі значенням “несправедливо, непропорційно розподіляти щось між кимось”, напр.: “Керівництво Партії Регіонів вчитиме підлеглих **“не тільки землю дерибанити”**” (УП, 3.03.2011).

Трапляються в заголовках “Української правди” жаргонізми *розвести* та *розводити* “обдурювати когось” [7, с. 288], напр.: “Не даймо себе **“розвести”**” (УП, 5.07.2012).

Активно послуговуються автори жаргоном *кришувати*. Відомі словники жаргонізмів подають тільки жаргонізм *криша* “1. Голова, мізки, здоровий глузд. 2. Зв’язки у владних та правоохоронних структурах” [7, с. 189]. Хоч буквальною перекладом російського жаргонізму *крыша* є українська жаргонна одиниця *дах*, яку вживають зі значенням “прикриття від рекету, мафії; зв’язки у владних та правоохоронних структурах” [5, с. 95], пор.: “...є надійний **“дах”** в особі народного депутата...” (УП, 24.02.2011); “Батьківщина”: Литвин **“кришував”** підкуп депутатів, хай відповідає” (УП, 16.02.2012); “Правоохоронці заперечують, що **кришували** секс-бізнес. МВС призначило перевірку” (УП, 11.11.2010).

Дослідники жаргонізмів виділяють так звані ключові слова [4, с. 120], які означають явища, поняття, що перебувають у фокусі соціальної уваги і нерідкого згадування в засобах масової інформації. Окрему групу ключових слів становлять ті, що є кальками з російської мови або лексемами, оформленими відповідно до російської орфоєпії. До таких лексем відносимо жаргонізм *розбірка* “1. З’ясування стосунків, розв’язування конфліктів у кримінальному середовищі (звичайно із застосуванням насильства, бійками, вбивством). 2. З’ясування обставин конфлікту, обговорення спірних питань” [7, с. 287], напр.: “Українські футбольні **розбірки** дійшли до Лозанни” (УП, 27.02.2012); “Яценюк про його головування в НУНС: “Це **розбірки** на комунальній кухні” (УП, 29.09.2011).

За допомогою молодіжних жаргонізмів у заголовках на суспільно-політичну тематику характеризують як політичних лідерів і авторів публікацій, так і формують мовний імідж видань. Це засвідчують такі жаргонізми, як *лохотрон* “1. Безпрограшна лотерея, яку влаштовують шахраї на вулиці. 2. мол. Те саме, що лоходром. 3. Те саме, що лох” [7, с. 206]; *лоходром* “1. Місце, де шахраї обдурюють довірливих людей. 2. Місце, де збираються чи живуть люди з низьким соціальним статусом” [7, с. 206]; *лох* “тюхтій, роззява; некмітлива людина” [7, с. 205]; *ксива* “1. Записка, лист. 2. Будь-який функціональний документ (паспорт, пропуск, білет, довідка тощо)” [7, с. 192]; *фартовий* “1. Спритний, щасливий (про злодія). 2. Успішний, відзначений щасливими подіями” [7, с. 337] та ін., напр.: “Обопільний цугцванг вселенського **лохотрону**” (УП, 20.01.2010); “Коаліцію запідозрили в лобіюванні **лохотронів**” (УП, 8.07.2010); “В інтернеті можна замовити “**ксиву**” СБУ та Адміністрації президента” (УП, 10.04.2012); “Герман пішла з АП у відпустку на “**фартове**” місце” (УП, 15.10.2012).

У деяких заголовках інтернет-видання надibuємо на кілька жаргонізмів, напр.: “Активісту, який виступав проти будівництва Януковича, **шиють**

“психа” (УП, 14.07.2011); *“Опозиція вважає “блефом” заяви “регіоналів” про зібрані “тушки”* (УП, 27.11.2012).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Активне використання жаргонізмів у заголовках “Української правди” спричинене кількома позамовними чинниками: 1) за політизованістю всіх верств населення; 2) криміналізацією суспільства; 3) тиском влади на державні та комунальні засоби масової інформації; 4) розкутістю та вульгаризацією усного мовлення, порушенням засад культури мови.

Деякі з жаргонізмів набули додаткових значень, не зафіксованих у відповідних словниках жаргонів. Вони є одним із найефективніших засобів вираження експресивної оцінки, яка нерідко передає не просто негативні процеси, стани та дії, але й буває виявом мовної агресії, вульгаризації як окремих публічних осіб, так і журналістів.

Багато жаргонних одиниць є кальками відповідних російських ключових слів або лексемами, оформленими відповідно до російської орфоєпії.

Жаргонна лексика активно проникала до заголовків публікацій про вибори. За допомогою цієї лексики негативно характеризували учасників виборчих перегонів, особливо тих, хто хоче бути обраним і дає багато обіцянок.

Жаргонізми називають як осіб, так і процеси та дії в суспільстві, що вийшли за межі професійних і соціальних груп.

Однією з основних причин функціонування жаргонної лексики в суспільно-політичних матеріалах електронного видання є, зокрема, її виразне стилістичне маркування. Саме ця особливість уможлиблює реалізацію жаргонізмами в публіцистичних текстах різноманітних комунікативних інтенцій адресанта, перетворюючи раціональну публіцистичну інформацію в експресивно впливову.

У заголовках публікацій на суспільно-політичні теми жаргонні одиниці контрастують із нейтральною лексикою, вони протиставляються книжним

словам, надають писемному стилю імпровізації, індивідуалізації, емоційності та експресивності, що зазвичай характерне для усно-розмовного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довженко О. Як ми базаримо / Отар Довженко // Молодіжне перехрестя. – 2004. – № 15 // <http://crossroads.com.ua/articles/2004/15/459.php>
2. Навальна М. Динаміка лексикону української періодики початку ХХІ ст. : [монографія] / М.І. Навальна. – К., Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бурого, 2011. – 328 с.
3. Словник української мови : В 11-ти т. – К. : Наук. думка, 1979. – Т. ХІ. – 658 с.
4. Соболева И.А. Сниженные (внелитературные) языковые средства в современном публицистическом дискурсе : дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.02 / Соболева Ирина Александровна. – Луганск. – 2001. – 245 с.
5. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови : Містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2003. – 336 с.
6. Ставицька Л. Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми. Евфемізми. Сексуалізми / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2008. – 454 с.
7. Ставицька Л. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 496 с.
8. Стрельбицька Л. Інтернет як полігон розвитку природної мови / Л. Стрельбицька // Вісн. нац. ун-ту “Львівська політехніка”. – 2005. – № 538. – С. 33–38.

9. Третьяк Н.В. Жаргонна лексика в друкованих ЗМІ (номінативно-експресивна функція) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 “Українська мова” / Н.В. Третьяк. – К., 2008. – 20 с.

10. Шаманова Н.М. Кліше в українському телепросторі : прагматичний і мета комунікативний вияви / Н.М. Шаманова // Мовознавство. – 2012. – № 5. – С. 81–86.

11. Чемеркін С.Г. Трансформації розмовного стилю в Інтернет-комунікації / С.Г. Чемеркін // Мовознавство. – 2007. – №4 – 5. – С. 36–43.

NEW DIFFUSE PROCESSES OF CRIMINAL AND YOUTH SLANG IN LANGUAGE OF INTERNET EDITION “UKRAINSKA PRAVDA”

Maryna Navalna

(Pereyaslav-Khmelnytsky, Ukraine)

The statement of the problem. Language of Ukrainian mass media early XXI century characterizes by the use of slang vocabulary, which experts consider one of the most controversial phenomenon of linguistic culture. It is difficult to find another linguistic phenomenon, about which so divide the views of researchers about intralingual aspect of correlation of slang vocabulary with literary standard, spoken language, regional dialects, urban ethnic subdialect etc. [2, p. 224, 9, p. 3]. During this period slangs actively operate in the language of Ukrainian Internet editions. S. G. Chemerkin says that “modern electronic editions use lexical and stylistic units with expressive stylistic marking of colloquial style. The authors of publications often use uncoded language means – frequently appear invectives on pages of electronic media” [11, p. 37]. Some researchers of language of electronic editions call online

chat, expression of which is a colloquial style, a kind of testing ground for word forms [8, p. 34]. **It defined the analysis of research.**

The analysis of last researches and publications. Ukrainian linguists note a tendency to use jargon not only in youth and criminal, but also in the socio-political topics of media publications [2, 8, 9]. Earlier determined the “unceremonious and conversational speech type” [9, p. 5] some media, but now we observe the active entry of slang units to the headlines, including Internet edition “Ukrainska pravda”.

In proposed exploration the aim is to analyze the use of common jargon in the headlines of the newspaper “Ukrainska pravda” (www.pravda.com.ua) at the beginning of the XXI century, to set the meaning of these lexical units, to fix new functional and stylistic expressions of slang units.

The statement of the main material. Especially full of slang vocabulary were headlines of Internet edition during the elections to the councils at various levels. Used both known and new jargons to describe the negative facts and processes. In particular, criminal slang *заказуха* “вбивство на замовлення” the authors use the meaning “стаття, телепередача чи фільм на чиєсь замовлення” [7, p. 144], for example: “Телеканали побили рекорди *“заказухи”*. Лідер – Перший національний” (УП, 15.08.2012); “*Заказуха*” від Партії регіонів” (УП, 19.07.2011); “Янукович відхрестився від “руки Кремля”: Це все *заказуха*” (УП, 14.01.2010).

Appeared the new form of slang *заказуха* – *заказушка* “дешева *заказуха*”. Both jargons are loan translation from Russian, because they are formed by derivational model of the language, compare, “У Тимошенко назвали *“заказушкою”* звинувачення СБУ” (УП, 12.09.2009).

With the theme of negative and custom materials in the language of mass media relates the use of jargon *чорнуха*. Slang dictionaries fix this token with the meaning “те, що пов’язане із смертю, стражданням, злочинами; засмучує своїм змістом” [7, p. 366]. In analyzed headlines of Internet edition the token *чорнуха* usually means

“замовна негативна інформація в засобах масової інформації стосовно політичних опонентів”, for example: *“Замовниця **“чорнухи”** проти опозиції витратила на неї в 28 разів більше, ніж заробила”* (УП, 26.10.2012); *“У **“Регіонах”** кажуть, що зменшать покарання за **“чорнуху”**...”* (УП, 19.09.2012).

The new slang *джинса* is increasingly used in the headlines “Ukrainska pravda” that means “замовні матеріали в засобах масової інформації”, напр.: *“Експерт: у ЗМІ стає більше **“джинси”** і виборцю це допомагає”* (УП, 5.10.2012); *“**“Джинса”** є у третині матеріалів регіональних ЗМІ”* (УП, 28.05.2012); *“Журналісти обіцяють бойкотувати і викривати **“джинсу”** політиків”* (УП, 20.03.2012); *“Журналісти ТСН навели факти **“цензури та джинси”**”* (УП, 7.05.2010).

Slang *джинса* is usually used:

1) in broadcast, TV programs and editions, where custom material are put, for example: *“ICTV та **“Україна”** – лідери за розміщенням **“джинси”**”* (УП, 11.09.2012); *“Найбільше **“джинси”** за жовтень знайшли на Першому”* (УП, 13.11.2012); *“Канали продовжують замовчувати деякі теми і випускати **“джинсу”**”* (УП, 14.06.2011);

2) in materials about political parties, blocs and their leaders, who order necessary and beneficial information to them, for example.: *“Комунисти України: **“Джинса** и партия едины”* (заг.). *Захисники пролетаріату задніх не пасуть. За кількістю **джинси** за останній місяць КПУ вже обійшла провладні партії...”* (УП, 26.07.2012); *“Тигінко і КПУ виходять у лідери **“джинси”**”*(УП, 11.07.2012); *“**Джинса** – **“Королівська”**. Ціна – народна”* (УП, 15.02.2011); *“Король **“джинси”** Віктор Медведчук”* (УП, 21.12.2011).

From slang *джинса* formed the new verb *джинсувати* “розміщувати замовні матеріали в засобах масової інформації”, for example: *“За які гроші **“джинсує”** уряд України”* (УП, 16.07.2012).

Functioning of jargons *заказуха, чорнуха, джинса* in the headlines of Internet edition above all indicates the use of administrative resources by the government during the election as to public and municipal mass media, and free use of slang vocabulary in the headlines of electronic edition shows the lack of censor, confirms democratic principles and freedom in the expression of the authors of “Ukrainska pravda”.

Most expressive group of slang units for emotional and expressive saturation in the headlines of social and political topics make tokens that represent objects, actions and states that characterize specific politicians, statesmen and public figures, their relatives or family members. They are expressed mainly by nouns and verbs. Such linguistic units, that were previously used mainly in oral colloquial speech, are in the headlines of Internet edition as an effective means of negative evaluation of government representative, political leaders etc.

Youthful slang *мажор*, that previously used mostly among students with meanings: “1. Матеріально забезпечена молода людина, яка вдає із себе представника еліти й підкреслює свою вищість над іншими. 2. Підліток, син заможних батьків. 3. Несумлінний студент, який пропускає заняття, не виконує завдань і под.” [7, p. 208], recently gained widespread among consumers of information that suggests it slang. For example: “У Запоріжжі знову судять дніпропетровського **“мажора”** (УП, 16.02.2012); **“Мажор** Рудь таки відсидить за потрібне вбивство” (УП, 27.09.2012); **“Мажор**, що перевернув *“Швидку допомогу”*, вимагає мільйон від матері загиблої” (УП, 12.04.2012).

The token *мажор* in the headlines of “Ukrainska pravda” usually refers to children or other young relatives of political, party, public figures who are perpetrators or participants in traffic accidents, crimes and so on. For example: “В Одесі п’яний **мажор** на джипі в’їхав у натовп продавців” (УП, 11.03.2012); “Право **“мажора”**(заг.). Минулого місяця міліція затримала небожа Ганни

Герман – Олега Бокала – за побиття власної дружини” (УП, 22.08.2012); “Мажор напав на комунальника через пісок” (УП, 26.01.2012).

Frequently this slang becomes the part of compound words, for example: *“Миколаївський мажор-насилъник був активістом “Регіонів” (УП, 19.03.2012); “В Ужгороді чиновник-мажор влаштував стрілянину” (УП, 17.01.2012).* In the readers it is associated primarily with negative information, tragic consequences because of the behavior of young people.

In the Ukrainian literary language the token *тушка* known as “зменш. до туша; тіло убитої тварини, дичини і т. ін. невеликого розміру” [3, p. 331]. In the headlines of “Ukrainska pravda” the token *тушка* is used as the new jargon – “депутат Верховної Ради України, який з особистої матеріальної чи іншої зацікавленості у важливих питаннях голосує на боці фракцій, до яких не входить і до яких їх виборці не обирали”, for example: *“До “регіонів” приєдналася ще одна “тушка” (УП, 18.09.2012); “У Раді стало більше на дві “тушки” (УП, 3.07.2012); “Батько “найцирішого вболівальника України” – “тушка”(УП, 13.06.2012); “Томенко: Тиск на мажоритарників опозиції – не виправдання для “тушок” (УП, 21.11.2012); “Регіонам” не вистачає трьох “тушок” до більшості?” (УП, 20.11.2012); “У Партії регіонів націлилися на 70 % і сподіваються на “тушок” (УП, 24.10.2012).*

Calling deputies *тушками* in the headlines of “Ukrainska pravda” shows their inconsistency, irresponsibility to voters, insolence, betrayal, loss of moral and ethical principles, compare: *“Чечетов хвалиться, що “регіони” переманили 40 “тушок”(УП, 26.11.2012); “Азаров відправив БЮТівські тушки на округи” (УП, 31.07.2012); “Томенко вірить у “морально-політичний” запобіжник для “тушок”(УП, 5.08.2012).*

Deputies that are called *тушками* in the headlines of Internet edition the authors describe primarily negatively and as to parliamentary activity, and to personal features, accordingly express contempt to them, compare: *“Другу Рибаків у Раді*

кричали **“тушка”**, а він показав непристойний жест” (УП, 21.02.2012); “До середи “регіони” дозбирають **“тушок”**, яких неостає” (УП, 26.11.2012).

From the slang *тушка* created other new complex and occasional units, for example: *тушка-кандидат*, *тушкодень* etc., compare: **“Тушка-кандидат від “Регіонів” відхрещується від “Бентлі”** (УП, 27.08.2012); **“Бюджет ухвалять в останній тушкодень”** (УП, 4.12.2012).

Different processes in society authors of “Ukrainska pravda” present by jargon verbs of criminal subject. These tokens negatively characterize actions and states in Ukrainian society. “Вітчизняні журналісти, – зазначає О. Довженко, – оперують тюремним лексиконом із такою легкістю, наче самі щойно вийшли з-за ґрат” [1]. They are used mostly with some stylistic adjustment. Penetration of jargon in the headlines conditioned primarily to the need to characterize the environment of certain social groups, and use them as a means of emotional expression in other subjects. Recently, they are often used to describe the political and social processes, behavior of famous people. Analyzed Internet edition is full of the jargon verb lexicon. In particular, criminal slang *відмазати* “виправдати когось, зняти звинувачення з когось; підтримати когось, виручити, часто за допомогою грошей” [7, p. 86] is usually presented in the headlines of publications of criminal subjects concerning famous people, for example.: **“Апеляційний суд теж “відмазав” Кучму від убивства”** (УП, 20.01.2012); **“Адвокати Кучми хочуть “відмазати” клієнта, бо немає Мельниченка”** (УП, 17.11.2011); **“Міліція відмазала депутата Тимошенко від ДТП?”** (УП, 26.07.2010); **“Суд “відмазав” Лазаренка від вбивства у Дніпропетровську”** (УП, 26.05.2010).

Often this jargon is used in the headlines of publications concerning social and political life of meaning “підтримувати, захищати когось”, compare: **“Герман “відмазала” Януковича віришем Чехова”** (УП, 19.08.20011); **“Ющенко в рекламному інтерв’ю в газеті Ахметова “відмазав” владу”** (заг.). Екс-

президент Віктор Ющенко вважає, що влада проведе “відносно чесні вибори” (УП, 29.08.2012).

Criminal jargon *мочити* has two stated meanings: “1. Бити, ударяти з великою силою. 2. Убивати” [7, p. 222]. It is used in “Ukrainska pravda” in the headlines of publications concerning political life with unfixed meaning “гостро критикувати”, for example: “Агітатори “регіонів” вчили школярів **“мочити”** Тимошенко і К” (УП, 25.09.2012); “Янукович і його оточення” нас почали **мочити**” (УП, 28.09.2010).

In the headlines jargon is presented that is used not only representatives of thieves or criminal environments, but also law enforcement agencies. Such tokens are expressive, most laconic, they have neutral equivalents and exist in speech.

To the lexicon of journalists came a criminal verb *шити* that has two meanings – “убивати” та “необґрунтовано звинувачувати когось у чомусь” [7, p. 375] and phrase *шити справу*. Usually it is used with another meaning. For example: “Прокуратура не захотіла **шити справу** за невиплату зарплат” (УП, 5.01.2011); “Зернотрейдерам почали **“шити справи”**” (УП, 13.08.2010).

We can see the tendency to use criminal jargon *шити* not only for the actions of law enforcement agencies, but also for the actions of the authorities, politicians, citizens and others. For example: 1) щодо акцій та пікетів: “Депутати **шиють справу** за лазерне шоу на підтримку Тимошенко” (УП, 20.01.2012); “За штурм обладміністрації з вилами **“шиють”** 5 років” (УП, 7.12.2011); “У Слов’янську “тризубівцю” **“шиють”** організацію вибуху” (УП, 30.09.2011); 2) виборчих процесів та результатів виборів: “Харківським бюлетеням вирішили не **шити справу**” (УП, 5.01.2010); 3) кримінальних процесів проти чиновників: “Вінницькому чиновнику **“шиють” справу** на сотні тисяч” (УП, 23.05.2011); “Кримському экс-спікеру **“шиють”** ще одну справу” (УП, 28.01.2012).

The use of mass media texts slang vocabulary is one of the most effective means of expressive valuation, which, however, often can be expression of verbal

aggression, because slang in journalistic texts is seen as an effective means of negative valuation of activity of government representatives, political leaders [9, p. 5-6]. Criminal jargon *пришити* “убити когось” [7, p. 278] is used in the headlines with the meaning “необґрунтовано намагатися звинувати когось у чомусь”, for example: “Водіям хочуть **“пришити”** справи за спробу відкупитися від ДАІ” (УП, 29.01.2011).

The new manifestations are spread of jargon *пришити* in the context of a clear political direction, compare: “Генпрокуратура ще раз спробує **пришити** Тимошенко до Лазаренко” (УП, 21.07.2011); “Одеський чиновник **“пришив”** сліпим артистам зі Львова ярлик **“бандерівців”**” (УП, 9.06.2011).

Expand the sphere of its use and jargon verbs that describe fraudulent, deceitful behavior of someone that is advantageous to some and disadvantageous to others. They are called notions beyond the particular social environment. Youth and criminal jargon *косити* “1. Ухилятися від чого-небудь (як правило, від служби в армії). 2. Прогулювати уроки. 3. Наслідувати когось, намагатись бути схожим на когось. 4. Удавати з себе хворого; симулювати хворобу. 5. Спекулювати” [7, p. 186] та *відкосити* “хилитися від чогось” [7, p. 86] in the headlines of Internet edition is presented not only in a stated meaning, but in the meaning of “захворіти”, compare: “Тюремники вважають, що Луценко **“косив”** від суду” (УП, 20.01.2012); “Грип почне **“косити”** українців у листопаді” (УП, 26.09.2012).

In modern journalism the token *дерибан* “поділ награбованого” [7, p. 120] is used as to division of positions and to the distribution of business and political influences in the various authoritative organizations. For example: “Азаров дозволив **“дерибан”** портів” (УП, 20.11.2012); “Мисливське господарство Януковича готують до **“дерибану”**” (УП, 18.05.2012); “Земельний **дерибан**. Погляд зсередини” (УП, 20.12.2011); “Яценюк побачив під маскою Євро-2012 **дерибан**” (УП, 15.10.2011).

The jargon *дерибанити* “1. Ділити награбоване. 2. Грабувати. 3. Збирати врожай маку” [7, p. 120] is recently used in political publications with the meaning “несправедливо, непропорційно розподіляти щось між кимось”, for example: “Керівництво Партії Регіонів вчитиме підлеглих “не тільки землю *дерибанити*” (УП, 3.03.2011).

It occurs in the headlines of “Uktainska pravda” jargon *розвести* and *розводити* “обдурювати когось” [7, p. 288], for example: “Не даймо себе *“розвести”* (УП, 5.07.2012).

The authors often use slang *кришувати*. Well-known slang dictionaries have only slang *криша* “1. Голова, мізки, здоровий глузд. 2. Зв’язки у владних та правоохоронних структурах” [7, p. 189]. Although the literal translation of Russian slang *крыша* is Ukrainian slang unit *дах*, which is used with the meaning “прикриття від рекету, мафії; зв’язки у владних та правоохоронних структурах” [5, p. 95], compare: “...є надійний *“дах”* в особі народного депутата...” (УП, 24.02.2011); “Батьківщина”: Литвин *“кришував”* підкуп депутатів, хай відповідає” (УП, 16.02.2012); “Правоохоронці заперечують, що *кришували* секс-бізнес. МВС призначило перевірку” (УП, 11.11.2010).

The slang researchers select the so-called keywords [4, p. 120], which mean facts, notions that are in focus of social attention and often mention in the mass media. A separate group of keywords is that which contains loan translation from Russian language or tokens, which formed in accordance to the Russian orthoepy. To these tokens refer jargon *розбірка* “1. З’ясування стосунків, розв’язування конфліктів у кримінальному середовищі (звичайно із застосуванням насильства, бійками, вбивством). 2. З’ясування обставин конфлікту, обговорення спірних питань” [7, p. 287], for example: “Українські футбольні *розбірки* дійшли до Лозанни” (УП, 27.02.2012); “Яценюк про його головування в НУНС: “Це *розбірки* на комунальній кухні” (УП, 29.09.2011).

By means of youth slang in the social and political headlines characterize as political leaders and authors of publications, and form a language image of editions. It certified such jargons as *лохотрон* “1. Безпрограшна лотерея, яку влаштовують шахраї на вулиці. 2. мол. Те саме, що лоходром. 3. Те саме, що лох” [7, р. 206]; *лоходром* “1. Місце, де шахраї обдурюють довірливих людей. 2. Місце, де збираються чи живуть люди з низьким соціальним статусом” [7, р. 206]; *лох* “тюхтій, роззява; некмітлива людина” [7, р. 205]; *ксива* “1. Записка, лист. 2. Будь-який функціональний документ (паспорт, пропуск, білет, довідка тощо)” [7, р. 192]; *фартовий* “1. Спритний, щасливий (про злодія). 2. Успішний, відзначений щасливими подіями” [7, р. 337] etc., for example: “*Обопільний цугцванг вселенського лохотрону*” (УП, 20.01.2010); “*Коаліцію запідозрили в лобіюванні лохотронів*” (УП, 8.07.2010); “*В інтернеті можна замовити “ксиву” СБУ та Адміністрації президента*” (УП, 10.04.2012); “*Герман пішла з АП у відпустку на “фартове” місце*” (УП, 15.10.2012).

In some headlines of Internet edition we can see some jargons, for example: “*Активісту, який виступав проти будівництва Януковича, шиють “психа”*” (УП, 14.07.2011); “*Опозиція вважає “блефом” заяви “регіоналів” про зібрані “тушки”*” (УП, 27.11.2012).

Conclusions and prospects of further researches. Therefore, the active use of jargons in the headlines of “Ukrainska Pravda” caused by several extra-linguistic factors: 1) the politicization of all groups of the population; 2) criminalization of society; 3) pressure from the authorities to the state and municipal mass media; 4) relaxed behavior and vulgarization of speech, a violation cultural foundations of language.

Some of jargons acquired extra meanings are not fixed in the slang dictionaries. They are one of the most effective means of expressive valuation, which often presents not just the negative processes, states and actions, but it is an expression of verbal aggression, vulgarization of individual public figures and journalists.

Many slang units are a loan translation from Russian keywords or tokens, which formed in accordance to the Russian orthoepy.

Slang vocabulary actively got into the headlines of publications about elections. By means of this vocabulary opponents were negatively characterized, especially those who wanted to be elected and gave a lot of promises.

Slangs call and individuals and processes and actions in society that went beyond professional and social groups.

One of the main reasons of functioning of slang vocabulary in social and political materials for electronic publications, in particular, it is its clear stylistic marking. Exactly this feature enables the realization of jargons in journalistic texts of various communicative intentions of sender, turning rational journalistic information into expressive influential.

In the headlines of social and political publications slang units contrast with neutral vocabulary, they are opposed to literary words, give improvisation to the written style, individualization, emotionality and expressivity, which is usually characteristic of colloquial speech.

LITERATURE

1. Довженко О. Як ми базаримо / Отар Довженко // Молодіжне перехрестя. – 2004. – № 15 // <http://crossroads.com.ua/articles/2004/15/459.php>
2. Навальна М. Динаміка лексикону української періодики початку ХХІ ст. : [монографія] / М.І. Навальна. – К., Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бурого, 2011. – 328 с.
3. Словник української мови : В 11-ти т. – К. : Наук. думка, 1979. – Т. ХІ. – 658 с.
4. Соболева И.А. Сниженные (внелитературные) языковые средства в современном публицистическом дискурсе : дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.02 / Соболева Ирина Александровна. – Луганск. – 2001. – 245 с.

5. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови : Містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2003. – 336 с.
6. Ставицька Л. Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми. Евфемізми. Сексуалізми / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2008. – 454 с.
7. Ставицька Л. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 496 с.
8. Стрельбицька Л. Інтернет як полігон розвитку природної мови / Л. Стрельбицька // Вісн. нац. ун-ту “Львівська політехніка”. – 2005. – № 538. – С. 33–38.
9. Третяк Н.В. Жаргонна лексика в друкованих ЗМІ (номінативно-експресивна функція) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 “Українська мова” / Н.В. Третяк. – К., 2008. – 20 с.
10. Шаманова Н.М. Кліше в українському телепросторі : прагматичний і мета комунікативний вияви / Н.М. Шаманова // Мовознавство. – 2012. – № 5. – С. 81–86.
11. Чемеркін С.Г. Трансформації розмовного стилю в Інтернет-комунікації / С.Г. Чемеркін // Мовознавство. – 2007. – №4 – 5. – С. 36–43.